

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

PAMFLET

029317

N. 467

EENIGE WOORDEN

AAN ALLE

VOORSTANDERS

ONZER MOEDERTAAL,

BIJZONDER AAN DE LEDEN VAN HET IN SEPTEMBER 1850
TE AMSTERDAM GEHOUDEN TWEDE

Nederlandsch Letterkundig Congres,
MET EEN SNUIFJE UIT DE OUDE BELGISCHE DOOS;

DOOR

P. van GENABETH,

gepensioneerd oud Prof. der Vaderlandsche Letteren aan het Atheneum te
Brugge. Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden, enz.

29317

Te Haartem, bij

J. B. VAN LOGHEM JUNIOR.

1851.

Gedrukt bij J. B. VAN LOGHEM JUNIOR.

REINIGE WOORDEN

1801

VOORSTANDERS

ONZER NORDERTVAAL

VERGADERING VAN DE LIDEN VAN HET IN 1800
IN AMSTERDAM VERHOUDEN VERBOD
TEGEN DE VERVOLGINGEN VAN DE
RECHTERLIJKE CHRISTENHEID

door

J. van OOSTERHOUT

in Amsterdam bij de Drukkerij van J. van Oosterhout
aan de Nieuwekerkstraat N. 10. te koop.

Te Amsterdam, bij
J. B. van OOSTERHOUT, Drukker.
1801.

Geprint bij J. B. van OOSTERHOUT, Drukker.

EENIGE WOORDEN

AAN ALLE

VOORSTANDERS

ONZER MOEDERTAAL,

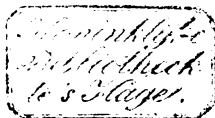
BIJZONDER AAN DE LEDEN VAN HET IN SEPTEMBER 1850
TE AMSTERDAM GEHOUDEN TWEDE

Nederlandsch Letterkundig Congres,
MET EEN SNUIFJE UIT DE OUDE BELGISCHE DOOS;

DOOR

P. van GENABETH,

gepensioneerd oud Prof. der Vaderlandsche Letteren aan het Athenaeum te
Brugge. Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde te Leiden, enz.

Te Haarlem, bij
J. B. VAN LOGHEM JUNIOR.
1851.

Gedrukt bij J. B. VAN LOGHEM Jr.

Waarde Lezer!

Naar al hetgene wij in onzen tijd zien, hooren of lezen, zal een ieder, die in de zoogenaamde beschaafde wereld geen vreemdeling is, met ons gereedelijk instemmen, dat wij leven in de eeuw van *voortgang*, van *verlichting*, van *progressen* en *congressen*, en wie weet hoeveel *essen*, of liever *lessen*, er nog volgen moeten om het menschedom in zijnen duizelenden voortgang het *regte* spoor te doen behouden.

Onwillekeurig denken wij hier aan het refrain van een bekend Fransch liedeken: *en avant, en avant, en avant*, enz. (uit *la fille du Regiment*) tot dat men, door een of ander toeval, door eene onvoorziene gebeurtenis, *links- of regtsomkeert* maakt, om met meer bedaardheid te overwegen en zich af te vragen: met welk oogmerk men zoo ijverig voorwaarts streeft? en of de middelweg niet beter tot ons *geluk* (dit toch moet het doel zijn) leiden zou?....

Maar, wat is eigenlijk *voortgang*? Niet anders dan

de vernietiging van het bestaande, geheel of gedeeltelijk. Het woord besluit zeer veel in zich; doch men gevoelt wel dat wij hier eigenlijk bedoelen de uitkomsten en voortbrengselen van de handelingen der menschen, de vruchten van het vernuft in allerlei uitvindingen, gepaard met eigenbaat, — afgescheiden van hetgene men verstand of helder begrip noemt, waar tegenover staat: *domheid*; want iemand kan een zeer vernuftig en groot man zijn in het vak dat hij als kunstenaar, als werktuigkundige enz. beoefent; maar in afgetrokkene denkbeelden, — in wijsgeerige beschouwingen — is zijn geest somtijds zeer beperkt; gelooft en neemt hij voor goede munt aan, al wat men hem tracht diets te maken, zoodat hij ook eindelijk aan spoken geloof hecht, en voor *bijgeloovig* gehouden wordt.

Vooruitgang betreft dus meer de stoffelijke dingen, — de voorziening in de behoeften en belangen van het menschdom, op de best mogelijke en meest vernuftige wijze. Maar dit geschiedde ten allen tijde, in alle eeuwen, bij alle volken.

Vooruitgang bestaat er dus eigenlijk niet; omdat deze het'te voren bestaande vernietigt, en juist daardoor op zichzelf reeds tot het verledene behoort, zoodra het door eene nieuwe vinding van het menschelijk brein verdrongen wordt, al wierd dan ook het oude, onder een nieuw kleed weder in de plaats gesteld.

Wij gaan met den cirkel rond, en denken hier aan die hedendaagsche schrijvers, welke in het *romantische* iets nieuws zien en hunne *verhalen* als zoodanig inkleeden. Doch onze beroemde geleerde en dichter Mr. J. KINKER, heeft in eene doorwrochte Verhandeling

aangetoond, dat het *romantische* reeds bij de Ouden — gelijk HOMERUS — bekend was.

Maar, zóó voortredenerende, zou ik zelf wel gehouden worden voor iemand die eene achteruitgaande beweging aanneemt, en, met een' domper in de hand, in het voorbijgaan links en regts, het heldere licht tracht uit te dooven, dat, in de eerste helft der negentiende eeuw, zoo schitterend ontstoken is.... Daarvoor zal ik mij wachten, zoo wel leerende als schrijvende. Maar ik wil geen bedriegelijk licht, geen licht dat mij de oogen verblindt, en ons den *charibdis* niet van de *scylla* onderscheiden doet.

Ik ga dan met den tijd vooruit. Ik ontleen de gedachten aan anderen; want niets is gemakkelijker dan een' ander, — die echter niet als een kwakzalver met eene groote *dosis* van verwaanheid optreedt, — voor zich te laten denken en te schrijven.... Ik maak gebruik van uitheemsche woorden. Kortom, al wat voor mij gemakkelijk en begrijpelijk is, zal mij dienstig zijn, al mogt een ander, en ook Gij, geachte Lezer! er *geen jota* van verstaan.

Het lust mij alzoó om, bij mijne *progressen*, u te leiden naar een toekomstig *congres*; niet zoo als dit in de *diplomatieke* wereld begrepen wordt, maar zoo als sommige Nederlandsche Letterkundigen dit vreemde woord ook al invoeren; want het klinkt voor den onkenner bijzonder geleerd; er is iets hoofs — iets groots — in de uitspraak, vooral in den mond van hem die in de woordensmederij de borst wat hoog draagt. *Congres* van Staatslieden, *Congres* van Vrienden des Vredes, *Congres* van Natuurkundigen, *Congres* van Landbouw-

kundigen, *Congres* van Philantropen, *Congres* van Letterkundigen, en meer andere *Congressen*, wier uitgebreide opvatting weldra tot engere beteekenis of tot *niets* zal uitloopen.

Reunie van studenten, oud-studenten en over-oud-studenten, klinkt zeker zoo krachtig en scherp niet als *Kongres* (volgens de spelling van den Heer J. A. ALBERDINGK THYM).

Trouwens, er hebben daarbij geene *discussiën* (of *diskuziën*, zoo als A. T. dit woord in den Nederlandschen *Spectator* schrijft) over geleerde onderwerpen plaats; al regent het ook van *vaerzen* en heildronken.

Het is echter te voorzien, dat het woord *Congres*, naar het voorbeeld dier Letterkundigen, bij alle standen als eene nieuwigheid zal worden ingevoerd, en dat de Amsterdamsche oud-wijkmeesters, die ook reeds van vereenigingen droomden, broodbakkers, vleeschhouwers enz., het woord *Congres* voor hunne bijeenkomsten, ter beraadslaging over den prijs of de zetting van brood en vleesch, evenzeer zullen aannemen. En waarom ook niet? Brood en vleesch zijn toch immer gewigtige *sub- en objecten*, om, in den tegenwoordigen tijd vooral, aan de gastentafel over den prijs van goed- duur- en beterkoop te *diskuziëren*.... Doch wachten wij ons om tot het *triviale* te vervallen, en gaan wij over tot het hoofddoel van ons geschrift.

In de maand Mei 1850, ontving ik in 's Gravenhage, van wege de *kommissie* tot regeling van het op den 16 September van dat jaar in Amsterdam te houden tweede Nederlandsch Letterkundig *Kongres*, eene circulaire of rondgaanden brief, houdende uitnoodiging, om het Lid-

maatschap van dat *Kongres* wel te willen aannemen, namelijk door het bijwonen der vergaderingen, en door medewerking.

Na het lezen van dien brief, en van het daarbij gevoegde voorloopig *programma*, was ik niet weinig verwonderd bevestigd te zien, wat ik reeds kort na de staatkundige gebeurtenissen van België in 1830, en dus schier *twintig* jaren geleden, openlijk en *stellig* gezegd heb, en hetwelk men in de voorrede mijner bij de Gebroeders DIEDERICHS in 1833 uitgegeven *Bloemlezing* (*) zal herhaald vinden, namelijk dat „met be-
„trekking tot de Nederduitsche Taal, zoo als die in
„Oost- en *West-Vlaanderen, Limburg, Antwerpen*, en
„zelfs in een groot gedeelte van *Zuid-Brabant* ge-
„sproken en geschreven wordt, ik de afscheiding van
„Belgie beschouw, even als sommige Staten van Duitsch-
„land, die wel op zich zelve staan, doch de taal, in
„meerdere of mindere mate van beschaving, gemeen
„hebben; — en, hoe groot de invloed der Franschen
„thans weder (1833) ook zijn moge, men zal er nimmer
„slagen om het Nederduitsch in de genoemde Gewesten
„geheel uit te roeijen. Getuige zelfs hiervan de vroe-
„gere vereeniging van België en Frankrijk.”

Deze woorden steunden niet alleen op de ervaring van mijn veertienjarig verblijf in België, als *Docent* voor de Nederlandsche Taal- en Letterkunde bij de

---

(*) *Zede- en Letterkundige Lessen, of Bloemlezing uit Nederl. Dichters en Proza schrijvers*, 2 deelen in gr. octavo, 2e druk, van welke nog slechts weinige exempl. verkrijgbaar zijn bij den Boekhandelaar J. C. VAN KESTEREN, te Amsterdam.

Athenæa van Doornik en Brugge, en als Secretaris bij de toenmalige (en nog bestaande) Maatschappij van Vaderlandsche Taal- en Letterkunde in laatstgemelde Stad, maar ook mijne betrekkingen tot andere Genootschappen en Letterkundigen in de voornoemde Provinciën, overtuigden mij meer en meer van eenen staat van zaken die tijdelijk wel onderdrukt of tegengewerkt, maar niet vernietigd kan worden. Trouwens, het gaat toch zoo gemakkelijk niet om de Vlaamsche of Nederduitsche Taal, zoo als die in de voormelde Provinciën door schier twee en een half millioen zielen gesproken wordt, zoo maar met één' pennestreek te veroordeelen, en wel ten behoeve van een veel minder getal Franschgezinde of Waalsche Belgen.

Doch, hoe meer men de springveder drukt, hoe meer zij vooruit wil. Dit is evenzeer van toepassing op het omgekeerde geval; want, toen onder de Regering van Koning WILLEM I in 1819 bepaald werd, dat alle openbare zaken in de zuidelijke Provinciën van lieverlede, en bepaaldelijk na vier en meer jaren tijds (van 1819 tot 1823) in de Landstaal, het Nederduitsch of Vlaamsch, zouden behandeld worden, — toen staken alle Franschgezinde en Franschsprekende lieden de hoofden bijeen, vooral op het naderende tijdstip, dat de bewuste Koninklijke besluiten zouden worden ten uitvoer gebracht. Zij spanden te zamen, ter verkrijging van uitstel, maakten die besluiten krachteloos, en — zegevierden! De omwenteling van 1830 drukte hierop het zegel.

Koning LEOPOLD, op zijne beurt, bepaalt, dat de Fransche Taal voortaan in Belgie (dus ook in de Vlaamsch

sprekende Provinciën) de officiële taal zij, zoodat de eenvoudige burgers en landlieden hunne zaken of gedingen, even als vroeger onder de Fransche heerschappij, hooren behandelen in eene taal die zij niet verstaan.

Spoedig ziet men nu de voorstanders van het Vlaamsch-Nederduitsch, — met wijlen den verdienstelijken J. F. WILLEMS aan het hoofd — zich tot eene uitgebreide Maatschappij vereenigen, ten einde de Landstaal te verdedigen en te onderhouden. Maar, zóó is de mensch! Juist het verbod van iets schijnt voor hem de prikkel te zijn om het verbodene te willen. Echter zijn zij hier volkomen in hun regt, omdat zij de meerderheid der bevolking in België uitmaken; en wij gelooven het er voor te mogen houden, dat het in den jare 1849 te Gend gehouden eerste Nederlandsch Letterkundig Congres, daarvan een uitvloeisel zij, en men zich tracht sterk te maken door de vereeniging met de Noord-Nederlandsche Letterkundigen. Ziedaar het onlangs te Amsterdam gehouden tweede Letterkundig Congres, hetwelk door velen wel zal beschouwd worden als een beleefd tegenonthaal en tegenbezoek. In dat geval kunnen die wederkeerige bezoeken, voor de liefhebbers van reizen en gastmalen, nog vele jaren aanhouden, alvorens de letterarbeid voltooid zij. De tijd zal hier uitspraak doen.

Het is inderdaad een schoon schouwspel, zoo als de algemeen geachte Amsterdamsche Burgemeester VAN REENEN, in zijne toespraak tot de Leden van het tweede Congres, te regt aanmerkt, — dat, terwijl in andere Staten de burgeroorlog alles dreigt te vernielen, hier te Lande

de Burgers van twee Staten zich vreedzaam vereenigen en de handen ineen slaan ter bevordering van eenzelfde groot en gemeenschappelijk doel — den bloei der Nederlandsche Letterkunde, in verband met andere niet minder belangrijke onderwerpen. Ja, in *dit* opzigt mag men het als eene verbroedering beschouwen.

De Groote Vernielers der Traktaten van 1815, die echter voor henzelfen, als de Magtigsten van Europa, nog steeds van kracht blijven, en op welke Zij zich, bij den minsten schijn van schending, voortdurend beroepen, — de Hooge Vernielers dier Traktaten ge-doogden niet dat wij staatkundig vereenigd bleven; doch zij kunnen niet beletten dat wij ons bevljigten om met vereenigde krachten te arbeiden aan den opbouw en de aankweeking der Nederlandsche taal- en Letterkunde in de beide Koningrijken van Nederland en Belgie.

Het schijnt dus dat wij, ten dezen aanzien, na verloop van twintig jaren, op eenen beteren weg gekomen zijn.

Doch welke zijn de hoofdpunten die, met betrekking tot de Taal, het eerst verdienen in aanmerking te komen?

- 1°. Het vervaardigen van een nieuw Nederduitsch Taalkundig Woordenboek.
- 2°. Zuivering der Taal van Bastaardwoorden.
- 3°. Weder invoering van verouderderde en opneming van nieuw gevormde *Nederduitsche* woorden.
- 4°. Spelling, en
- 5°. de Spraakleer.

De punten 2 en 3 kunnen in het eerste punt worden opgevat. Het is, mijns erachtens, niet noodig een geheel nieuw Taalkundig Woordenboek zamen te stellen. Wat WEILAND in *elf* gr. 8°. deelen geleverd heeft behoeft

slechts te worden herzien, met KILIAEN (*) tot vraagbaak daarnevens, als zijnde het eenige Vlaamsche werk van gezag; ofschoon het, even als dat van WEILAND, bij de Belgen zelve weinig of niet gekend is. WEILAND heeft het bij de zamenstelling van zijn onschatbaar Woordenboek, telkens geraadpleegd; maar hij heeft ook andere taalkundige werken en schrijvers van gezag uit ouden en lateren tijd aangehaald, en is overal tot den oorsprong (*Etymologie*) en de afleiding (*derivatie*) der woorden, zelfs van vreemde, zoo oude, middel-euwsche als nieuwere talen, doorgedrongen.

Na bijvoeging alzoo van datgene wat in WEILANDS groot Taalkundig Woordenboek mogt ontbreken, zou er eigenlijk sprake kunnen zijn over de spelling, en vervolgens over de herziening der Nederduitsche spraakleer.

Maar ook SIEGENBEEK is ons met zijne bekroonde Verhandeling over de Nederduitsche spelling en zijn daarmede in verband staande Woordenboek, voorgegaan. Hij moge dan in eenige opzigten met BILDERDIJK verschillen — gelijk de spraakleer van dezen laatsten verschilt met die van WEILAND, — 's mans doorwrochte Verhandeling verdient ten deze bijzonder te worden geraadpleegd.

Ik had mij voorgesteld over dit onderwerp, bij gelegenheid van het te Amsterdam gehouden tweede

---

(*) De Oud-Duitsche druk van Maintz, gelijk ik er een' bezit, in gr. octavo van het jaar 1610, met de approbatie van 1588. HUYDECOPER, (in zijne proeve van Taal- en Dichtkunde D. II, bl. 169) noemt het woordenboek van KILIAEN: »de eenige fakkel der Nederlandsche Taal, waaraan de Hollanders hun licht ontstoken hebben.»

Nederlandsch Letterkundig Congres, eene bijdrage te leveren, gelijk in het programma vermeld is. Tot mijn leedwezen werd ik hierin verhinderd door eene ongesteldheid, die mij eenigen tijd het bed heeft doen houden, en mij vervolgens allen lust benam om de pen weder op te vatten.

Ik gaf hiervan schriftelijk kennis aan den Heer ALBERDINGK THYM, als secretaris der commissie tot regeling van voornoemd Congres, met bijvoeging tevens, dat ik mijne bijdrage later zou aan het licht brengen. Ik verzocht Zijn Ed. dit aan de vergadering (het *Congres*), te willen berigten. Het is mij uit de handelingen — voor zoo verre die door het *Handelsblad* aan het publiek zijn medegedeeld — niet gebleken dat de Heer J. A. ALBERDINGK THYM daaraan voldaan heeft. Waarom niet? De Belgische Vrienden zullen mij toch niet ten eenemale hebben vergeten. Zij hebben mijne verkleefdheid aan Land en Vorst, mijn' ijver en goede bedoelingen gekend; — mijn naam toch werd herhaalde malen ongevergd en ongezoekt, schier in alle tijdschriften van de beide deelen der Nederlanden vermeld, telkens wanneer mijne pen iets aan de drukpers geleverd, of mijn mond in Genootschappen en bij plegtige gelegenheden tot het publiek gesproken had. Op dat Congres zou dus mijn naam, bij de vermelding, niet geweest zijn die van eenen onbekende of vreemde deling in Jeruzalem!

Tot mijne verwondering heb ik, onder de sprekers, in het programma vermeld, niet eenen der namen aangetroffen van mijne voormalige ambt- en lotgenooten, welke met mij tot in September 1830 in België (of

zoo als men zich thans weder in *het programma* uitdrukt: in het zuidelijk deel van Nederland) aan het openbaar onderwijs, en de bevordering der Nederlandsche Taal- en Letterkunde, bij de Hooge Scholen, Athenæa en Letterkundige Genootschappen aldaar, zijn werkzaam geweest. Noch prof. SCHRANT, noch prof. VISSCHER, noch prof. DE GREUVE en meer andere voorstanders der Vaderlandsche Taal, schijnen aan de uitnoodiging der Commissie tot regeling van het Congres te hebben beantwoord. Doch, wat hiervan ook zij, wij zullen geen onderzoek doen naar de oorzaak van de afwezigheid dier namen op het programma. De naam van prof. SIEGENBEEK hebben wij in het verslag van het *Handelsblad* vermeld gezien als verhinderd de vergadering bij te wonen; maar het was wel te vermoeden, dat de verdienstelijke Hoogleeraar in het zoogenaamde *Congres* niet zou optreden tegen zijn eigen werk, namelijk de regelmatige *Spelling* der Nederlandsche Taal, zoo als die in 1805 tot stand gebracht is, van welke spelling sommige verwaande halfgeleerden (*ALIAS pedanten*) zoo zeer beginnen af te wijken, dat onze schoone en rijke Moedertaal, bij het lezen hunner geschriften, als een *wirrewar* voor de oogen schemert, alleenlijk omdat wij aan regelmatigheid, aan vaste op gezag steunende gronden, gewoon zijn.

Vóór, en ook tijdens het bestaan der Bataafsche Republiek, (hoe heerlijk de Republieken ook mogen schijnen; want, elkeen, *Burger* geheeten, wil er op zijne beurt gaarne eens *Meester* zijn, en den boventoon voeren, juist om den toestand des Lands te verwickelen). Vóór het jaar 1805 dan, volgde de Ne-

derlander de spelling zijner Taal zoo als hij goeddacht, of zoo als elk schoolmeester, op eigen gezag, hem in zijne jeugd geleerd had, gelijk men uit de gedrukte werken van dien tijd zien kan. Willekeurig verdubbelde men, al dan niet, de klinkletters in het enkel- en meervoudig van de zelfstandige naamwoorden. Even zoo schreef men *een* — *ene*; het onderscheid in het gebruik van *g* en *ch* in afgeleide of wortelwoorden, kende men niet. SIEGENBEEK en WEILAND zijn dus de ijsbrekers geweest, die tevens de vaart van alle hindernissen en ongelijkheden zuiverden. De Hooge Regering trok zich de zaak aan, en — verordende met de Spraakkunst van WEILAND, de algemeene invoering der nieuwe spelling bij het openbaar onderwijs, zonder welke verordening, men zeer zeker tot heden nog in denzelfden doolhof zoude rondwalen — en, dat wel op het voorbeeld van sommige onzer hedendaagsche jeugdige schrijvers, die zich opwerpen met eene aanmatiging van gezag, alsof zij alleen het beter begrijpen dan mannen als BILDERDIJK, SIEGENBEEK, WEILAND, KINKER en anderen.

BILDERDIJK en KINKER! Deze zijn hier als twee uitersten in taalkennis — geest — en geleerdheid aan te merken. De eerste een *tegen* — de laatste een *voorstander* der beide middelsten. Allen echter zijn en waren zij feilbare menschen, in hunne stelsels vatbaar voor misslagen of dwalingen (*errare humanum est*); en wanneer zij, even als hunne geleerde volgelingen, Mr. I. DA COSTA, J. VAN LENNEP en anderen, zich in het taalgebruik somtijds bewoordingen veroorloven, in strijd met het algemeen gevoelen, dan ten minste mag men veronderstellen dat zij weten op

welken grond zij dergelijke woordsmedingen ter neder schrijven. Maar, in de pen van niet eens *half-* dus *kwartgeleerden*, van armzalige waanwijze dichters en schrijvers, is het zeer bespottelijk zich met die mannen, als hiervoren gemeld, te willen gelijk stellen en te zeggen, bijv.: „BILDERDIJK heeft zich in dit of dat „vers, en op gene plaats wel zóódanig uitgedrukt; „dus mag *ik* het *ook* wel schrijven.” Maar wat BILDERDIJK vergund was, betaamt geenszins den opgeblazen schrijver, welke, in zijne waanwijsheid, zich boven anderen verheven acht, en juist daardoor ten spot wordt van allen die hem omringen.

Geene der hiervoren gemelde schrijvers en taalgeleerden hebben echter het Nederduitsch zoo zeer ont-sierd, door de invoering en het menigvuldig gebruik van verknoeide onverstaanbare vreemde woorden, in een Nederlandsch gewaad, als de boekbeoordeelaars en schrijvers van den Nederlandschen *Spectator*.

In den jaargang van 1849, vond ik in eene der afleveringen van dat tijdschrift (2° deel 5^e afl.) een paar artikels, tot opschrift hebbende:

1°. *De vaerzen van den dag*; en

2°. *de filozofie, overrompeld door de actuele historie*.

Men zeide dat zij afkomstig waren van den Heer J. A. ALBERDINGK THYM.

Doch, wie de schrijver of schrijvers dier beide stukken ook wezen mogen, men is niet weinig verbaasd of liever verontwaardigd over de miskennis onzer Moedertaal, wanneer, op twee of drie bladzijden, reeds meer dan een honderdtal zulke misvormde vreemde woorden wordt aangetroffen.

Men oordeele over de hieronder opgeteekende:

<i>Apotheozeomanie.</i>	<i>Impróvizatie.</i>
<i>Ascetisch.</i>	<i>Kompozitien.</i>
<i>Brüiante.</i>	<i>Koerant.</i>
<i>Diskuziën.</i>	<i>Koevert.</i>
<i>Dubieuze.</i>	<i>Konsequent.</i>
<i>Enthuziast.</i>	<i>Koteriegeest.</i>
<i>Emfatieken.</i>	<i>Konviktie.</i>
<i>Eækrabele.</i>	<i>Metafiziek.</i>
<i>Filozofie gedomineerd.</i>	<i>Negativiteit.</i>
<i>Fazes.</i>	<i>Oekonomisten.</i>
<i>Fatsoenlijk intelligent.</i>	<i>Præokkupatie.</i>
<i>Gecharacterizeerd.</i>	<i>Poëtisch.</i>
<i>Glorieuze.</i>	<i>Profiel.</i>
<i>Gespatieerd kursief.</i>	<i>Reprezentatie.</i>
<i>Inkarneren.</i>	<i>Soeffleur, enz.</i>

Maar, indien men toch dergelijke vreemde woorden in een Nederlandsch gewaad wil inkleeden, waarom dan slechts ten halve? . . . ."

Waarom bijv.:

Kompozitiën en niet *kompozitiën*? (*)

Konsequent en niet *konsekent* of *konsekwent*?

En hoe zal men die woorden nu uitspreken?

Koeránt of *kóerant*?

Koevert of *kóevert*?

De wortelklank of klemtoon laat zich hier moeilijk bepalen voor hen, die niet bekend zijn met de taal

---

(*) De *t* van het Fransche eindwoord in *tion*, als *administration* (*administratie*) kan nimmer in onze taal als *s* of *x* worden uitgesproken. Zij behoudt hare natuurlijke uitspraak.

van welke deze woorden zijn afgeleid. Zij zullen altijd drukken op de eerste lettergreep, gelijk op het *zakelijke* deel der woorden in onze Moedertaal, en ze als zoodanig *natuurlijk* willen uitspreken.

Wij zullen, Geachte Lezer! uw geduld niet langer op de proef stellen, om de aangehaalde bastaardwoorden met eene drooge optelling van nog driemaal zoo veel als op die weinige bladzijden van den *speculator* voorkomen, aan te vullen.

De vraag is: schrijft men voor den geleerden Stand in het bijzonder, of voor den eenvoudigen, echter beschaafden Burger in het algemeen?

In het eerste geval behoudt men dan liever de oorspronkelijke spelling der vreemde taal, tot welke die woorden behooren; al mogten zij dan ook met een' Nederlandschen nasleep van *esse*, van *tie*, *isch* of *eren* gestoffeerd zijn.

Maar, heeft de Franschman dan geen gelijk, als men hem spottenderwijze hoort zeggen: „Pour savoir la „Langue Hollandaise, (*) on n'aqu' à changer la terminaison des mots Français, en y mettant ou en y ajoutant „*tie*, *eren* etc., comme: *souscription* — SOUSCRIPTIE, „*arranger* — ARRANGÉREN” enz.

In het tweede geval trachte men die woorden door verstaanbare Nederduitsche te doen vervangen, aangezien men van elken Nederlander niet kan vergen dat hij met eene vreemde taal *moet* bekend zijn. En hoe velen in den beschaafden stand zijn er niet, welke, zich beroemende in hunne jeugd Fransch of andere

---

(*) *Nederlandaise* zal hij nimmer zeggen noch aanneemen.

levende talen geleerd te hebben, nogtans die bastaardwoorden veeltijds niet verstaan? . . . .

Zeker, eene al te groote taalzuivering zou welligt aanleiding kunnen geven tot misverstand of verkeerde opvattingen in de behandeling van openbare zaken. Het gebruik, hoe laakbaar ook, is hier, in vele opzichten, en sints eeuwen, eene wet geworden.

Maar in Nederlandsche letterkundige werken en tijdschriften is dit ongeoorloofd, en zeer af te keuren in den schrijver die het waagt zich van uitheemsche woorden te bedienen. Men mag het er dus voor houden, dat de schrijver die hierin volhardt, als een verwaande betweter optreedt, om zich door zijne waanwijsheid te doen gelden.

Het is meer dan vijf en twintig jaren geleden, dat men in de voormalige Zuidelijke Provinciën van het Koninkrijk der Nederlanden, behoefte gevoelde aan geschikte leerboeken tot het onderrigt in de Nederlandsche taal. Ik hield mij onledig met het zamenstellen van een zoodanig taalkundig werkje, achter hetwelk eene volledige lijst van woorden ter aanwijzing van de *Spelling* gevoegd was. (*)

Ten dezen aanzien had ik mij geene andere verandering veroorloofd dan de verwisseling van *c* en *ch* met *k*, in woorden die sedert vele eeuwen het Burgerregt verkregen hebben, als: *kristen* voor *christen*,

---

(*) getiteld: *Beginselen der Nederl. Spraakleer*. Gewijzigd om als *derde druk*, ook hier te Lande bij het middelbaar onderwijs te kunnen gebruikt worden, gaf ik het, in den jare 1840, voor den herdruk, ten geschenke aan den Heer Bosch, Boekhandelaar te Utrecht. Doch ik heb er sedert niets meer van vernomen.

en wel op grond dat het *niet* bewezen is of de Grieksche χ in *christos*, wel zoo scherp als onze *ch* of *g* door de oude Grieken werd uitgesproken.

2°. Dat alle beschaafde volken die *ch* als *k* uitspreken in *christus*, *christ*, *chrétien*.

3°. Dat schier al de Nederlanders, met uitzondering van eenige Kanselredenaars, in de uitspraak steeds den klank van *k* en niét de scherpe *g* of *ch* doen hooren.

4°. Dat men oudtijds schreef *kristen*, gelijk bij VONDEL en anderen. — Eindelijk

5°. Dat men ten huidigen dage in *Vlaanderen* nog zegt *kerstenen* (voor doopen).

„*Is het kind al gekerst?* (gedoopt) — tot een' kristen gemaakt? Ook ons *kerstijd* — *kersfeest* (kristenfeest) draagt daarvan — ofschoon door letterverzetting en verandering van *i* in *e*, — het oude kenteeken.

Het is even zoo met de woorden *koor* van *choor* — (*choros*), — *karakter* van *charactèr*. —

Zeker, indien deze en andere woorden van vreemde afkomst, het Burgerregt verkregen hebben, en in een Nederlandsch gewaad gehuld zijn, dan geloof ik dat men, althans aan het woord *kristen* voor *christen*, het Nederlandsche kleed niet moge weigeren, zonder taalkundig onregtvaardig te zijn.

Men zij echter omzigtig met het overnemen van nieuwe woorden in onze Taal, vooral wanneer, voor die woorden, geene goede Nederlandsche in de plaats kunnen gesteld worden.

(*) Bij KILIAAN vindt men *kerst* (*christus unctus*) *kerstaroud*, — *kerstendom* voor *christendom* enz.

Men heeft in het tweede *Nederlandsch Letterkundig Kongres*, de aanmerking gemaakt en gevraagd, of de spelling van het *programma* moest beschouwd worden als door de *kommissie tot regeling der vergaderingen* te zijn vastgesteld en goedgekeurd? Waarop is geantwoord, dat taal, stijl en spelling geheel voor rekening blijven van den Steller, namelijk den Heer J. A. ALBERDINGK THYM, welke bij het afsnijden van eene lettergreep aan het einde van eenen regel schrijft:

. . . . . *vergadering-*
en, !

. . . . . *redevoering-*
en, !

Wie zou, bij den eersten oogopslag, onder het lezen hier niet denken aan het samenbindend voegwoord *en*? Nogtans is dat *en* dàar, aan het begin van den regel, de vorming van het meervoudig. In dit geval gaat, volgens het taalgebruik, en volgens de algemeene uitspraak en schrijfwijze, de eindletter *g* tot het aanvoegsel *en* over, om alzoo te zamen weder eene lettergreep uit te maken, waardoor tevens het *stootende* wegvalt, dat door de afsnijding alleen van *en* wordt te weeg gebragt.

Zij, die er zich op toeleggen om, onder het lezen, de vorming van het meervoudig door *en*, aldus te doen hooren: *vergadering-en*, maken zich zeer zeker taalkundig belagchelijk. (*belachlijk* of *belach-elijk?*...) (*)

Onwillekeurig denken wij hier aan de *y-acht-club* te Rotterdam, ten opzichte van welke, nu drie jaren geleden, in de vergadering van eene der klassen van het

(*) Bij KILLIAN: belachelick.

Koninklijk Nederlandsch Instituut, de waarnemende secretaris in zijn verslag eene zeer geestige toespeling maakte.

Maar, wanneer men zich ongevergd op den voorgrond stelt om eene hoofdrol te spelen in de verbetering van Taal en Spelling, dan diende men door zijne eigene voortbrengselen een goed voorbeeld te geven, en zich geen gezag aan te matigen om eigendunkelijk vreemde woorden als Nederduitsche ter neder te schrijven. Ruim dertig jaren zijn verloop, toen ik in België een maandwerk uitgaf, onder den titel van: *Vaderlandsch Letterkundig Tijdschrift*. In het berigt had ik mij bediend van eenige sinds lang in gebruik zijnde woorden van vreemde afkomst, die ik volstrekt niet vermoedde dat als zoodanig zouden gehekeld worden, gelijk: *nummer, prospectus, alphabetisch*, enz.

Doch zie hier het afschrift van het oorspronkelijke stuk, zoo als het mij in der tijd is toegezonden, en onder eenige uit de Omwenteling geredde papieren, is bewaard gebleven.

Oostnieuwkerke, 3 Nov. 1820.

Aen de agtbare Heeren Opstellers van
het *Vaderlands- en Letterkundig*
Tijdschrift.

MIJNHEEREN!

„Gedoogd dat een Schoolmeester van den *derden*
„rang, (of Schoolonderwyzer, begêrd men nu dit zoo,
„alhoewel allen onderwyzer geen meester is) uit va-

„derlands- en letterliefde, uwe agtbaerheden eenige
 „opmerkingen voordrage, dewelke tot bevoordering
 „van Ul. werk zullen strekken, indien Gyl. er wel
 „wild op antwoorden, in Ul. eerste aflevering.

„1°. Gy schynt te veel voorrang te geven aen de
 „Bataven, en U te zeer als dusdanig te toonen: *De*
 „*Vaderlandsche tael in de Zuydelyke Provinciën,*
 „*begint slegts te erleven; 't zyn de Noordelyke Pro-*
 „*ciën die den smaek voor het ware en het schoone*
 „*opgewekt hebben enz.* Al kende men zig meester,
 „mag men het te kennen geven? Als de Belgen de
 „onpartydige beoordeelders zoo hooren spreken, zullen
 „zy zig vrywillig aen hetzelfde onderwerpen? Had
 „het niet beter geweest te zeggen: wy zullen van de
 „bemerkingen der Beigen gebruyk maken?

„2°. Gy toond reeds vastgesteld te hebben de tael-
 „regels van WEILAND en de *spelling* van SIEGEN-
 „BEEK te volgen: is dit niet in evenredigheyd zeggen:
 „wy zullen in onz tydschrift arbeiden om alle taelre-
 „gels en spellingen der Belgen te vernietigen? Schoon
 „er eenige lafhertige Belgen zyn, die nog onlangs voor
 „de tael en spelregels van DES ROCHES, als voor *au-*
 „*taer en hêrden* streden, nu op hope van bevoordering,
 „den hals onder het jok bukken om zonder eenige
 „verdediging de heerschappie van WEILAND en SIE-
 „GENBEEK te aanvêrden; kan men met regt dunken,
 „dat zy allen zoo vaddig zullen zyn om den langen
 „schryvtrant van die heeren aen te nemen? Ik twyffel
 „niet of indien gyl. dit gedagt had, gy zoudt Ul.
 „aldus niet geuyt hebben.”

„3°. De Belgen vragen: hebben de Bataven *den*

„smaek voor het ware en schoone geheel en al opge-
 „wekt? Waerom gebruyken zy zoo vele VERBASTERDE
 „WOORDEN, zelfs in openbare en egte schriften?
 „Waerom ziet men nu allen stap: *Provincien, Gower-
 „neurs, Commissarissen, Commissie, Commis, Jury, Kan-
 „toor, Bureel, Cents*, enz. enz.? Weten de Bataven,
 „die opwekkers van smaek, waarheyd, schoonheyd, enz.
 „geene woorden weder te geven, en *Nederlandsche ware
 „te bezigen?*.... Dat zy zig tot de Belgen keeren,
 „wy zullen ze hun aanwyzen en zelfs onder de hand
 „leggen!”

„Neemt het niet kwalyk Mynheeren, want alles is
 onder verbetering gezeid, gezegt zoo gy wild; gyl. had
 ook in *Ul. prospectus* (of voorruytzigt,) behooren agter
 „te laten de woorden: *nummer, cents, alphabetische
 „vellen*, want als men op schoon papier drukt, men
 „bezigt geene *vellen.*” (*)

(*) Zelfs de in de Fransche taal geschreven *Spectateur Belge*,
 trok in dien tijd tegen mij te velde. De *Redacteur* van dat tijd-
 schrift, was de Abt DE FORRE, te Brugge, een schrander en geleerd
 man, die vroeger, wegens eenige staatkundige artikelen, twee jaren
 in de gevangenis te *Vilvoorde* heeft doorgebracht; met wien ik
 echter later, na zijn ontslag, persoonlijk kennis maakte, en wien
 ik menigmalen, ten zynent, voorlezingen gaf uit de dichtertlijke
 werken van HELMERS, LOOTS, TOLLENS, WISELIUS, KINKER en an-
 deren. Kortom, een man wiens nagedachtenis in eere blijft, omdat
 hij, kort na de omwenteling in 1830, tot Lid van het *Brusselsch
 Congres* gekozen, aldaar, met nog een tien- of twaalftal leden,
 den moed had — ondanks de herinnering aan zijne vroegere gevan-
 genisstraf — *niet* te stemmen voor de vervallen verklaring der
 Dynastie van ORANJE-NASSAU van den Belgischen Troon. Met luider
 stemme verklaarde hij zich *tegen*; want hij beschouwde, in die
 dagen, Koning WILLEM I dog als de wettige Vorst van zijn Land.
 De Abt DE FORRE is sedert steeds Lid gebleven van de Belgische
 Kamers der Volksvertegenwoordigers, en onlangs te Brugge overleden.

„Deze zuiverder spraek had uw werk doen aenzien, „als ingerigt in den geest van vereeniging der twee „streektaalen, en het zou daerdoor den Belgen aenge- „namer geweest zyn, en meer inschryvers bezorgd „hebben.”

„Iemand zou misschien zeggen: gy verwerpt te zeer „de Heeren WEILAND en SIEGENBEEK, om de onlangs „uitgegeven *gronden der Nederlandsche tael* en spel- „konst te volgen! Ik antwoorde: deze gronden vol- „gen die heeren in alles dat zy wel gezeld hebben; zy „zyn gemaekt in den geest van vereeniging; zy geven „veel gemak om de kinderen de gronden onzer tael „te doen begrypen en om anderen te leeren. Mynen „voorkeur is gemak en vereenigingsliefde. Waren de „Bataven met dezen geest beziel, wy zouden haest „vereenigd wezen. Dezen heeft geen ander inzicht, „met hetwelk ik d'eer heb my te noemen,”

MIJNHEEREN,

Ul. bereiden Dienaer,
(Geteek.) VAN TYGHEM,
Schoolm.

Twintig jaren geleden (1831) werd deze brief als *bijdrage* opgenomen in een door mij destijds uitgegeven vlagschrift. Vele jeugdige Letterkundigen zullen daarvan welligt geen' kennis dragen. Maar, twintig jaren, gevoegd bij den leeftijd van een' knaap van tien of twaalf jaar, maken een groot verschil, en verschoonen in den volwassen man, als Letterkundige, zijne onwetendheid van het bestaan van dergelijke geschriften, waarvan hij misschien nooit gehoord noch iets gelezen

heeft, ofschoon door de meeste tijdschriften als bijdrage tot de *Vaderlandsche Geschiedenis* aanbevolen. De brief mag dus werkelijk beschouwd worden als een *snuffje uit de oude Belgische doos*, den hedendaagschen jeugdigen taalverbetersaars ter juister ure aangeboden.

Het slot van dezen brief doet overigens genoegzaam zien, dat de Staatkundige Vereeniging met Belgie, in der tijd, bij lange na nog geene Zedelijke Vereeniging was; de uitkomst heeft dit in 1830 maar al te zeer bevestigd.

Maar wat zou die Mijnheer VAN TYGHEM nu wel zeggen van zijne taalkundige Noord-Nederlandsche Broeders, — (in het *tweede Nederlandsch Letterkundig Kongres* toch heeft men verklaard, dat wij *thans* Broeders zijn! *fiat*) indien hij, — het programma, door den Heer ALBERDINGK THYM, als secretaris der commissie tot regeling van het voormeld Congres, opgesteld, en de geleverde artikelen in den *Spectator* lezende, — op elke bladzijde zoo vele vreemde woorden aantreft als ter dier plaatse het geval is, en welke artikelen met de voorletters van den naam des schrijvers A. T. onderteekend zijn?

Waarlijk, de man zou van medelijden de schouders ophalen en zeggen: „wij leven in de eeuw van vooruitgang *quand même* — tot dat men elkander niet meer „zal kunnen verstaan, sprekende en scriberende zijne „Moederlijke taele.”

Ik heb, met het schrijven dezer regelen, niemands gevoelen en beginselen willen kwetsen of aanranden. Alleenlijk heb ik willen wijzen op het voorbeeld dat men billijk verwachten mag van hem *die zich meester*

acht in taalkundige verbeteringen — niet *verbasteringen* — en die als zoodanig geene vreemde woorden in een Nederlandsch gewaad zal invoeren, zonder daartoe door een langdurig gebruik het Burgerregt of *Nederlanderschap* verkregen te hebben.

En hiermede, Waarde lezer! heb ik dé eer U van mijne bijzondere achting te verzekeren.

's Hage, December 1850.

P. VAN GENABETH.

De Uitgever dezes heeft mede uitgegeven :

DE FAMILIE PLOEGERS,

DOOR J. H O E K.

(Schrijver van MINA en BETSY)

2 dln. gr. 8°. met twee titelvignetten f 7,20.

MINA EN BETSY.

1 dl. gr. 8°. met titelvignet f 2,60.

DE VRIJHEID VAN DRUKPERS,

uit een Historisch Oogpunt beschouwd

DOOR Mr. A. C. VAN HEUSDE.

gr. 8°. f „50.

Prospectus van een Nieuw Werk, getiteld:

HET SYMBOOL DES ROEMS,

OF

HET DOEL EN DE STREKKING

DER

VRIJMETSSELARIJ.

Naar het Engelsch van den Eerw. Heer G. OLIVER.

Voor Nederland bewerkt door JS. PH. VAN GOETHEM.

Dit werk zal worden uitgegeven in 4 afl. die te zamen p. m. 16 vel druks in gr.-8° zullen beslaan. Prijs per vel 15 Ct. Buiten intekening 20 Ct. De Intekenaars ontvangen een gelithographieerd frontispice gratis.

N.B. *De Uitgever heeft voldaan aan het bekende Artikel der Algemeene Wet.*

Eenige woorden aan alle Voorstanders onzer Moedertaal, bijzonder aan de Leden van het in September 1850 te A. gehouden Ned. Letterk. Congres, met een snuifje uit de oude Belgische doos; door P. VAN GENABETH. Te Haarlem, bij J. B. van Loghem Jr. 1851.

Met welk *nuttig* doel dit boekjen eigenlijk het licht ziet, valt moeielijk te bevroeden; wij zien er alleen uit, dat de schrijver niet weinig verstoord is op den heer ALB. THIJM, die verzuimd schijnt te hebben, om de leden van het Amst. Kongres kennis te geven van de ziekte, die den heer v. GEN. weêrhiel een voorgenomen voordracht aldaar waar te nemen; iets, waarmede hij anders alle reden had gehad, die leden geluk te wenschen, daar er hun waarschijnlijk het aanhooren door bespaard bleef, van het hoofdzakelijke dat ze zich hier thans zien aangeboden, en nu gerustelijk ongelezen kunnen laten. Hoe dit zij, in die verstoordheid, die hem weinig geschikt doet blijken om den naam van *irritable genus*, die op hem en zijne beroepsgenoten, te recht of te onrecht, drukt, uit te wisschen, schijnt de schrijver niets beters te doen gevonden te hebben, dan te zien wat aan het voorwerp zijner geraaktheid, ten loon zijner veronachtzaming, het geschiktst naar 't hoofd te werpen viel; en ziet, een gelukkig toeval deed zijn oog op den nu wijlen *Spektator* vallen, die zich, als bekend is, door eene min of meer opzichtige spelling, vooral der bastaartwoorden, onderscheidt; eene spelling, door welke, om 's mans schoone woorden te gebruiken, „sommige verwaande halfgeleerden (*ALIAS pedanten*) bewerken „dat onze schoone en rijke moedertaal, bij het lezen hunner „geschriften, als een *wirrewar* voor de oogen schemert.” Wij voelen ons niet geroepen, al de bijzonderheden der, op zoo degelijke en gezonde algemeene beginsels steunende, spelling van den heer ALB. THIJM te verdedigen, maar den heer VAN GENABETH zouden wij raden om dat vraagstuk, voor hij er, in arrenmoede, een middel in blijft vinden om zijn toorn te koelen, door eene naauwkeurige lezing der beide daartoe betrekkelijke geschrif-

ten van genen. naauwkeuriger te behandelen; misschien zal het hem dan gelukken om „wat honig uit dien *thym* te zuigen,” als BRANDT zegt, en hem dit eene aanleiding tot nuttiger mededeelingen kunnen geven, dan ons in dit prulletjen met zijn snuifjen zijn voorgelegd. In zijn geheele boekjen is slechts eene halve bladzijde, die wij der aandacht waard mogen rekenen; het is die, welke hij aan de aanbeveling der *k* voor *ch*, in woorden als *kristen*, *koor*, *karakter* wijdt (*); geheel verwerpelijk is daarentegen de afscheiding van *vergaderin-gen* en derg. die hij voorstaat, omdat zij alleen dan gegrond ware, wanneer de wanspraak recht had, die van het denkbeeld schijnt uit te gaan, dat hier van twee letters *n*, *g*, en niet van ééne dubbele, onafscheidbare, *ng*, spraak is; met hetzelfde recht zou men de afscheiding van *Loc-hem* of *Sop-hie* kunnen vorderen; verwerpelijk is verder zijne verbetering van de ALB. THYMSche spelling van den bastertuitgang in *kompozi-tiën* en derg. waarvoor hij *-ziën* voorslaat; wij zouden er *cy*, meerv. *ciën*, voor wenschen, daar de *t* hier een geheel oneigenaardige rol speelt, en de lange *ie* in het enkelvoud billijk voor de *i* mag wijken, die hier het meest gepast en sierlijk in haar oudgen vorm *y* optreedt; vandaar dat wij zouden raden, en ons zelf gewend hebben, om, als *study*, (†) ook *gracy* en *nacy* in het meerv. *studiën*, *graciën* en *naciën* te schrijven; de *c* weet men wisselde oudtijds, even als in het Fransch, met de *t* in deze woorden. De vermelding van *y* geeft ons aanleiding op een schromelijke verwarring van deze letter met de *ij* te wijzen, waaraan bijna ieder met het volste zelfvertrouwen gewoon is zich schuldig te maken, en ook de heer v. GENABETH, bij al zijne betweterij, in den naam van den man zijner grieving zelf, zijne hulde brengt; hij noemt dezen overal ALB. THYM, alsof hij *thim* heette; zoo spreken anderen van *Bilderdyk* (spreek uit: *dik*) en daarentegen van *Thierrij*, en *Macaulaj* en zijne *historij*. Tot het eerste gaf hun misschien de hoogleeraar TYDEMAN aanleiding, die den naam des dichters aldus op den titel van diens *Geschiedenis des Vaderlands* liet drukken, hoewel deze zelf, blijkens den afdruk der kwitancy, tweemaal duidelijk *-dijk* schrijft, en daarentegen, als om het onderscheid in het oog te doen vallen, *Tydeman*, zonder titteltjens. Wat hun echter tot zulk eene spelling van Engelsche en Fransche namen brengen

(*) „(Omdat) alle beschaafde volken die *ch* als *k* uitspreken; schier alle Nederlanders, met uitzondering van eenige kansel- (en school-) redenaars, in de uitspraak steeds den klank der *k* doen hooren; men oudtijds schreef *kristen*, gelijk VONDEL en anderen; men zegt *kersten*, *kerstijd*,” enz. Bladz. 19.

(†) Den uitgang *ie* namelijk wenschten wij overal door *y* uit te drukken en dus bijv. *glory*, *viktory*, *astro-* en *theology* te schrijven.

kan, is niet te gissen (*). Zeer gewoon is ook de wanspelling *Leijden*, die men geheel één met die van *Leyden* rekent, zoo dat wij zelfs onlangs op den omslag van een boek het één, op den titel het ander vonden; wij bevelen dien uitgever bij eene volgende gelegenheid de navolging van het opschrift eener *sleytery en tapperij* in onze buurt aan, waarin, door *y grecs* met titteltjens, beiden partijen te gelijk genoeg gegeven is. Wie overigens *Leijden* schrijft, schrijve ook *heederen, nieet, goead*, enz.; de *y* toch is niets dan een dubbele *i*, de *y* daarentegen eene enkele; de eerste heeft allengs haren tegenwoordigen *ij*-klank aangenomen, maar kan natuurlijk desniettemin even weinig eene enkele *i* vervangen, als er door vervangen worden, dáár althans waar niet beide de stomme *e*-klank hebben, die aan alle klinkers op haar beurt eigen is; niemand zal echter wel lust hebben bijv. *weinjg*, of *rijkelik* te spellen. De *y* klinkt nimmer anders dan de *i*, en wie er dus op gesteld mocht zijn, hetzij overal, hetzij hier of daar, in woorden als *ydel, byzonder, poëzy*, of derg. de *i*- en niet de *yj*-klank te doen horen, schrijve die diensvolgens (†). En hiermede stappen wij van dit onderwerp, en tevens van het boekjen des heeren v. GENABETH af; de laatste had door dit onuitgegeven te laten, niet minder dan zich zelf ook den auteur van het *aangeboden smuifjen* (§) een dienst gedaan; deze, de heer TYGHEM, schoolmeester van den derden rang, zoo als hij uitdrukkelijk bralt te zijn, geeft onder anderen in vollen ernst in bedenking om *prospectus*, met *vooruytziht* te verduitschen; hij doet dat uit zucht tot opwekking „van smaak, waarheyd en schoonheyd;” wij verwijzen hem als een waardig medelid onder de krijgers van Onno Zwiers *Zuilenaar*.

den Haag, 23 July.

V.

(*) Nog gruwelijker is zeker de dwaling, die van Di-jon (spreek uit: Dizion) -Dyon, maakt omdat men *Lyon* zegt.

(†) BILDERDIJKS schrijfwijze van *hy* (ten zij waar men dit, als in de dagelijksche sprake taal, als *ie* uitgesproken wenscht), maatschappy en derg. wordt daardoor tevens verworpen.

(§) In den vorm van een brief aan hem en zijne „medeopstellers van het Vaderlandsch- en letterkundig Tijdschrift” in 1820.

